

Den andra sidan

Ett spel om jämställdhet och demokrati

 GR Speldatabas

www.grspeldatabas.se

Introduktion

Detta utbildningsmaterial syftar till att belysa frågeställningar om demokrati och delaktighet.

Tid

60 minuter, inklusive tid för diskussion.

Antal deltagare

Helklass. Eleverna delas in i grupper med 4-5 individer i varje grupp.

Syfte

- Att ge deltagarna förståelse och kunskap om jämställdhet, HIV och beslutsfattande och hur de interagerar
- Att lyfta och diskutera vanligt förekommande attityder kring ämnesområdena
- Att inspirera deltagarna till ett synsätt som aktivt tar hänsyn till ett genusperspektiv

Om spelet version 1.1

Konstruktion

Carl Heath

Layout

Carolina Dahlberg - Version 1.1

Copyright

Denna simulation är © Copyright GR Utbildning 2007. Materialet får fritt kopieras och användas i utbildningsverksamhet så länge källa anges.

Olof Palme

International Center

Palmecentrets verksamhet inspireras av- och återspeglar – Olof Palmes engagemang för demokrati, mänskliga rättigheter och fred. Vår vision är en fri, fredlig och demokratisk värld där de mänskliga rättigheterna efterlevs.

Rättighetsperspektivet genomsyrar allt arbete som Palmecentret bedriver. Årligen genomför Palmecentret, medlems- organisationerna och lokala samarbetspartners över 400 utvecklingsprojekt i ett 60-tal länder. I Sverige pågår en aktiv seminarieverksamhet med öppna möten, nätverk, utbildning och konferenser. Palmecentrets medarbetare medverkar ofta i samtal om olika aktuella frågor i samhällsdebatten.

På www.palmecenter.se finns ett omfattande material om projektarbete och internationella frågor.

Pedagogiskt Centrum - GR Utbildning

Pedagogiskt Centrum verkar för skolutveckling i hela Göteborgsregionen. Pedagogiskt Centrum är en del av GR Utbildning och Göteborgsregionens kommunalförbund.

Avdelningen skapar och leder alltifrån enstaka temapass till omfattande och långsiktiga organisationsutvecklingsprojekt. Genom olika projekt och utbildningsinsatser kommer Pedagogiskt Centrum årligen i kontakt med omkring 40 000 personer som är verksamma inom skolan i samtliga skolformer. Kompetensen och erfarenheten är bred och täcker in bland annat skolutveckling, entreprenörskap, speldesign, processledning och digitala verktyg för lärande.

Pedagogiskt Centrum har mångårig erfarenhet av att utveckla upplevelsebaserade spel och metoder för skolan. Målet är att ge en meningsfull och lustfylld upplevelse för eleven som möjliggör diskussion och reflektion.

Läs mer på www.pedagogisktcentrum.se

GR Speldatabas

I Pedagogiskt Centrums speldatabas finns ett stort antal kostnadsfria spel och metoder för undervisning. Du kan ladda hem materialen utan att logga in och det är kostnadsfritt. Våra spel och metoder innehåller allt du behöver i en pdf: handledning, bilagor och övrig information som är relevant för temat och ämnet som spelet behandlar.

Du hittar speldatabasen på www.grspeldatabas.se

Bakgrund

Demokrati handlar om delaktighet och möjlighet att forma samhällets utveckling. Att få vara med och påverka, och att få medverka i demokratiska processer är något långt mycket mer än att gå och rösta i allmänna val. Det demokratiska arbetet börjar redan vid varje litet möte, varje litet sammanhang där människor fördelar makt, ansvar och resurser. Från det väldigt lokala till de globala vilar det demokratiska arbetet på olika strukturer, som på många sätt dikterar villkoren för människor som befinner sig i dem.

En viktig faktor för utveckling är möjligheten att delta i beslutsfattandet. Genom att kunna delta och påverka i beslut som berör det egna livet och samhället man lever i kan möjligheterna för många grupper i samhället förbättras. System för beslutsfattande kan i många avseenden hindra delar av befolkningen i ett land att göra sin röst hörd. Det gäller allt ifrån sociala normer som värdesätter män och kvinnors rättigheter olika, rika högre än mindre bemedlade, stora företag högre än mindre samhällen, osv.

Förberedelser

Innan spelet påbörjas bör du ha följande material klart.

- Dilemman till varje grupp (Bilaga 1)
- Åsiktskort för respektive grupp (Bilaga 2)
- Diskussionsunderlag för den avslutande diskussionen (Bilaga 3).

Deltagarna behöver ha papper och penna tillgängligt.

Genomförande

Spelet genomförs i ett antal olika steg, vilka presenteras nedan.

1. Bakgrundsinformation och indelning i grupper
2. Utdelning av åsiktskort
3. Diskussion kring dilemman
4. Rast
5. Värdering och behandling av argument
6. Presentation
7. Efterdiskussion

Eventuellt kan du inleda med en sk. icebreaker om du upplever att gruppen har behov av en kortare övning för att fokusera, eller för att pigga till. Förslag på icebreaker-övningar finns på grspeldatabas.se under samtliga ämneskategorier.

Bakgrundsinformation och indelning i grupper

Förklara för deltagarna att de ska medverka i ett spel som handlar om demokrati i koppling till genus och beteenden kring detta. Deltagarna kommer att vara indelade i grupper där de ska diskutera olika dilemman. De ska inte företräda sin egen personliga åsikt utan kommer att få en åsikt tilldelad sig, vilken de måste följa. Därefter kommer de olika argumenten att granskas av en av de andra grupperna.

Dela in deltagarna i grupper om fyra personer i varje. Placera ut dem vid separata bord i rummet. Om gruppen inte är jämt delbar med fyra så kommer några grupper att vara tre.

Förklara för deltagarna att de kommer att få varsin lapp utdelad till sig där det står vad de ska tycka i alla frågor som diskuteras (fram till rasten).

De finns två extremfall och ett eller två mellansteg. Den ena extremåsikten är att man tycker att någon gjort helt rätt. Det andra är att man gjort något helt fel. Man ska alltid motivera varför man tycker på ett visst sätt.

Utdelning av åsiktskort

Dela sedan ut varsitt åsiktskort till deltagarna. I grupper om fyra använder man de åsiktskort som är avsedda för grupper om fyra och för grupper om tre de som är avsedda för grupper om tre (se bilaga 2). Deltagarna kan sedan få öva på något fiktivt exempel. t.ex. "Vad tycker ni om att läraren har lagt det här passet på en onsdag?" (Om det är på en onsdag.) Låt alla i gruppen testa sin åsikt om övningsfrågan genom att resonera utifrån sin på förhand givna åsikt.

Diskussion kring dilemman

Förklara för deltagarna att de nu kommer att få ett antal olika scenarion utdelade till sig. Varje grupp har ett eget scenario att diskutera. Först bör alla runt bordet få uttrycka sin åsikt samt redogöra för sina argument.

Åsikterna skall avspegla den attityd som de fått genom sitt åsiktskort.

Därefter kan man ha en kort diskussion kring upplevelsen och argumentationen inom gruppen. Avsluta fallet med att någon i gruppen skriver ned varje persons argument på avsett fält på argumentationskortet.

Låt deltagarna få behandla 1-2 dilemman per grupp. När du väljer dilemman, tänk på att ha en bra spridning av olika typer av dilemman, vissa är av mer moralisk art och andra syftar mer till kunskapsmässiga diskussioner. Välj gärna de som du tror har en nära koppling till deltagarna.

Rast

Efter att alla grupper har tecknat ned sina argument på korten, förklara att argumentationsdelen nu är avslutad och att de kommer att ha fem minuters rast. Be dem ta sitt åsiktskort och riva det i delar och slänga i papperskorgen på väg ut. Detta för att markera tydligt att de inte längre gäller.

Värdering och behandling av argument

När deltagarna är tillbaka från rasten får varje grupp överlämna sitt argumentkort till en annan grupp. Samtliga grupper ska nu ha ett ifyllt argumentkort från en annan grupp med ett dilemma som de själva inte har behandlat. Instruera grupperna om att de nu ska gå igenom argumenten och avgöra vilka argument som är hållbara och som har stöd i fakta kring frågan. Grupperna ska gå igenom argumenten och föra anteckningar över sina slutsatser, då de i nästa skede kommer att redovisa sina slutsatser för hela gruppen. Det är viktigt att ge grupperna tillräckligt med tid för att inhämta underlag och värdera och diskutera argumenten.

Presentation

När grupperna har tillräckligt med underlag för att värdera och behandla de argument de fått i steget tidigare så är det dags att presentera sina slutsatser. Placera grupperna i en cirkel där varje grupp sitter ihop, men där de sitter i en gemensam cirkel. Sitt gärna kvar i en cirkel så att det blir ett öppet och gemensamt samtalsklimat.

Låt en grupp i taget först presentera det dilemma de har arbetat med under utvärderingen, samt de argument som förts fram kring det. Låt gruppen därefter redovisa vilka argument de anser är hållbara i relation till lagar, fakta, attityder och så vidare.

När gruppen har redovisat får de andra grupperna möjlighet att ställa frågor och tillföra nya synpunkter. I detta skede är det viktigt att du som handledare i simuleringen har en aktiv roll för att ifrågasätta ställningstaganden och eventuellt tillföra ny faktainformation som deltagarna eventuellt inte har använt.

När detta är klart kan ni gå över i en mer allmän efterdiskussion.

Efterdiskussion

När simuleringen är slut är det dags för efterdiskussion. Om gruppen är trött eller om ni har hållit på ett längre tag kan det vara en god idé att ta en mycket kort bensträckare innan diskussionen. Tänk på att bord skapar distans mellan individer, så se gärna till att cirkeln bara består av stolar.

Att få en levande diskussion är ett av de viktigaste momenten i spelet. Rekommenderad tid för denna diskussion är minst 30 minuter, men gärna längre. Ordningen på frågorna är viktig, det är en god idé att utgå ifrån

varje individs upplevelse i diskussionen för att på ett bra sätt fånga in hela gruppens upplevelse. I samband med varje fråga är det naturligtvis viktigt att ställa följdfrågor och följa upp det deltagarna säger samt vad deltagarna faktiskt gjorde.

Frågor att diskutera om spelet

- Hur var det att i en grupp få en förutbestämd åsikt tilldelad, alltså att inte tycka utefter eget huvud?
- Var det vid något eller några tillfällen när du inte var överens med gruppens val?
- Upplevde du att det var stor skillnad mellan de åsikter du fått tilldelade dig och de åsikter du själv har?

Frågor att diskutera om ämnet

- Vad skapar skillnad mellan könen?
- På vilket sätt påverkar makt män och kvinnors möjligheter?
- På vilket sätt utgör mäns och kvinnors maktstrukturer problem vad gäller HIV? Arbetslivet? Politik? Familj och traditioner?

Tips och förslag:

- Fundera gärna över vilken möblering som krävs inför spelet. Beroende på antalet deltagare och gruppernas storlek är det en god idé att spela spelet i en lokal som går att möblera efter behov.
- Tänk på att anteckna vad som sker under aktiviteterna, vad deltagarna gör och hur de resonerar kring de olika alternativen. Det underlättar mycket i efterdiskussionen.
- För att skapa lugnare samtal kan man inför gruppdiskussionen be deltagarna att, var och en för sig, under tystnad, fundera ett par minuter över sina ställningstaganden och hur de ska formulera sig.
- En bra uppföljning av spelet kan vara att beskriva uppkomna tankar och idéer från efterdiskussionen i text, som en vidare koppling till det fortsatta arbetet med jämställdhet och demokrati.

Bilaga 1: Dilemman

Dilemma 1

Ana och George har varit gifta sedan de var 16 år, i snart tio år. De har fem barn tillsammans. Ana tycker att det räcker med barn i familjen och har inte lust att skaffa flera. Hon är dessutom orolig för att få HIV eller någon annan sjukdom som hon hittills har klarat sig ifrån, vad hon vet. George däremot vill gärna ha sex med Ana och tycker inte om att använda kondom, dels för att de kostar en massa pengar och för att det inte är skönt. Ana har inte berättat för George vad hon känner, utan gör som George vill. Hon är rädd för att George ska bli arg och göra henne eller barnen illa.

Gör Ana rätt i att göra som George vill?

Dilemma 2

Jolana och Philip har fyra barn ihop och lever i ett fattigt jordbruksområde. Philip är döende i HIV och Jolana är rädd för vad som ska hända med henne när han dör. Enligt de lokala sederna så får hon inte ärva något efter hennes make. Istället får Philips äldre bror Aklas ta över Philips roll som familjeförsörjare. Jolana är rädd för Aklas, som hon har hört är hård mot hans fru och barn. Jolana bestämmer sig för att lämna bygden när Philip dör, tillsammans med sina barn, för en otrygg framtid med oklart mål, hellre än att bli kvar i en ohållbar situation.

Gör Jolana rätt?

Dilemma 3

Mulako och Charles har varit gifta i tre år och har två barn. De lever i ett fattigt område i ett land som precis har sina första demokratiska val. De har pratat om att de kanske ska gå och rösta, men det har visat sig vara svårt. För att rösta måste de bege sig till en lite större stad en bra bit ifrån hemmet. Eftersom båda arbetar och Mulako har hand om familjen så har Charles bestämt att han ska gå och rösta. Mulako och ett av hennes barn har tidigare fått HIV och hon har sedan en tid också utvecklat Aids, och Charles är orolig för om hon klarar resan. Mulako vill egentligen rösta på ett annat parti än det Charles tänker rösta på och är inte helt nöjd med hans beslut, men finner sig i det.

Gör Mulako rätt?

Dilemma 4

Latifah har varit gift med Ahmed i över femton år. De har två barn tillsammans och har ett rikt umgänge. Det har gått bra för dem båda i deras yrken och de är väl ansedda såväl på arbetsplatsen som bland vänner och bekanta. Latifah bär däremot på en hemlighet. Under de senaste fem åren så har hon blivit misshandlad av Ahmed. Det började med hot och kraftiga utbrott, men har utvecklats över tid till en allvarlig situation. Latifah har dolt vad som händer för omgivningen eftersom hon tror att barnen och hon själv kan råka ännu värre ut om det hela uppdagas. Barnen har så vitt Latifah vet inte märkt av det hela, annat än ett och annat allvarligt gräl. Men efter ytterligare slag så vände sig Latifah till en arbetskollega för att få råd och hjälp. Arbetskamraten tyckte att Latifah skulle anmäla Ahmed till polisen. Latifah har funderat på det, men känner att det bara kan bli värre än vad det är.

Gör Latifah rätt?

Dilemma 5

Vidula är en välutbildad kvinna i Indien. Hon är gift och har tre barn. Under hela den tid som barnen har vuxit upp så har hon varit hemma med dem, eftersom det inte har funnits någon annan riktigt bra lösning. Vidulas man har under tiden arbetat och försörjt familjen. På den lilla fritid Vidula har haft så har hon varit politiskt engagerad. Hon har fått mycket beröm och uppskattning och blev nyligen tillfrågad om hon ville arbeta med politiken på heltid. Eftersom barnen har några år kvar hemma innan de flyttar ut, och eftersom Vidula är orolig för hur relationen hemma kan komma att bli, så väljer hon att tacka nej till uppdraget. Barnens skola och familjens bästa är trots allt viktigast.

Gör Vidula rätt?

Dilemma 6

Uday och Vanesa har varit gifta i många år och har flera barn. Sedan en tid tillbaka är det inbördeskrig i landet och det kommer allt närmare deras stad för varje dag som går. Uday har precis tagit värvning i en av de miliser som är inblandade i kriget och Vanesa kommer att få försörja hela familjen. Kriget har hittills skördat många offer och Vanesa har av en väninna i en grannstad fått höra att det sker våldtäkter, plundring och kidnappning. Uday är orolig för henne, men också för deras barn, hem och de djur de har. Han har bett henne att stanna kvar så länge det är möjligt. Vanesas väninna har gett henne rådet att fly medan det finns en möjlighet, men hon har valt att göra som Uday vill.

Hon har dessutom inte någon aning om vart hon skulle ta vägen om hon valde att fly.

Gör Vanesa rätt?

Dilemma 7

Gabriela har blivit vald i allmänna val till kommunfullmäktige i sin kommun. De allra flesta som sitter i fullmäktige är äldre och en stor majoritet är män. Som ung kvinna märker hon ganska snabbt att det är svårt att påverka i många beslut, eftersom diskussionerna innan beslutet fattas görs upp i förväg. Dessa diskussioner äger många gånger rum på platser dit Gabriela inte har tillträde, som till exempel på herrarnas avdelning på badhuset eller vid informella möten på restauranger. Gabriela försökte diskutera detta vid ett offentligt möte, men blev osynliggjord av många i fullmäktige efteråt. Efter att ha försökt att få vara med i ett år så orkar inte Gabriela längre utan lämnar det politiska livet, som ändå tog väldigt mycket tid.

Gjorde Gabriela rätt?

Bilaga 2: Åsiktskort (grupp med 4 pers)

DIN ÅSIKT:

Jag tycker att han/hon har gjort helt rätt eftersom...

Vad en person än gör i exemplen så försvarar du alltid personen med att den har gjort helt rätt. Det är dock viktigt att du alltid har bra argument för din åsikt.

DIN ÅSIKT:

Jag tycker att han/hon har gjort ganska rätt MEN...

Du tar alltid ställning för personen i exemplen. Han eller hon har dock inte gjort helt rätt eftersom det alltid finns ett "men". Du måste ha bra argument för vad du tycker samt ett eller två "men".

DIN ÅSIKT:

Jag tycker att han/hon har gjort ganska fel MEN...

Du tar alltid ställning för personen i exemplen. Han eller hon har dock inte gjort helt rätt eftersom det alltid finns ett "men". Du måste ha bra argument för vad du tycker samt ett eller två "men".

DIN ÅSIKT:

Jag tycker att han/hon har gjort helt fel eftersom...

Vad en person än gör i exemplen så är kritiserar du alltid personen med att den har gjort helt fel. Det är dock viktigt att du alltid har bra argument för din åsikt.

Bilaga 2: Åsiktskort (grupp med 3 pers)

DIN ÅSIKT:

Jag tycker att han/hon har gjort helt fel eftersom...

Vad en person än gör i exemplen så är kritiserar du alltid personen med att den har gjort helt fel. Det är dock viktigt att du alltid har bra argument för din åsikt.

DIN ÅSIKT:

Jag tycker att han/hon har gjort helt rätt eftersom...

Vad en person än gör i exemplen så försvarar du alltid personen med att den har gjort helt rätt. Det är dock viktigt att du alltid har bra argument för din åsikt.

DIN ÅSIKT:

Jag tycker att han/hon gjort lite rätt och samtidigt lite fel eftersom...

Vad en person än gör i exemplen så tycker du att han eller hon gjort både lite rätt och lite fel samtidigt. Du har argument för båda och tycker egentligen inget av dem.